

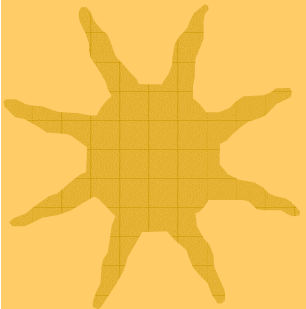
Szirmai Viktória

A társadalmilag fenntartható fejlődés a magyar nagyvárosokban – problémák és megoldási lehetőségek.

MTA Szociológiai Kutatóintézet
1014 Budapest, Úri utca 49.

szirmai@socio.mta.hu

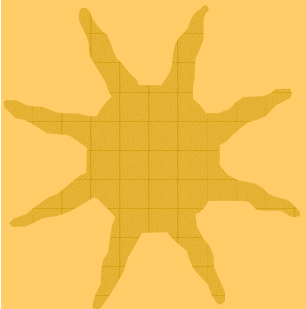

„Hogyan tovább? A továbblépés lehetőségei és feladatai a fenntartható fejlődés érdekében.”

Környezetpolitikai fórum

Magyar Tudományos Akadémia

2008. május 15.

Bevezető kérdések:

1. Mit jelent a társadalmi fenntarthatóság problematikája?
2. Melyek a magyar nagyvárosok társadalmi fenntarthatósági problémái ?
3. Melyek a társadalmi fenntarthatóság megvalósításának fontos lehetőségei?

„Várostérségek, térbeli társadalmi egyenlőtlenségek és konfliktusok - Az európai versenyképesség térségi, társadalmi tényezői” című NKFP projekt eredményei alapján (2004-2007)

1. A társadalmi fenntarthatóság problematikája – a társadalmilag fenntartható városfejlődés normatív céljai:

Brundtland Report (*Közös jövőnk*, Budapest, 1988.) „A gazdasági növekedés új korszakára van szükség, amely erőteljes, de társadalmilag és környezetileg fenntartható.”(18. o.)

- *Harmadik világ, a fejlődő országok* városnövekedése, lakóhelyekkel, szolgáltatással kapcsolatos óriási nyomás, városi szegénység, betegségek, koncentrált városfejlődés.
- *Az iparosodott országok* városai esetében: belvárosok romlása, társadalmi kirekesztés, városi szegénység.

- Városi közösségek szükségleteit biztosítja (élelmet, lakóhelyet, tanulási lehetőséget, munkát, jövedelmet).
- Érzelmi, és fizikai jólétet nyújt.
- Kulturális és társadalmi örökséget védi.
- Biztosítja a különböző kultúrák együttélését, a közösségi kapcsolatokat.
- Demokratikus: a) biztosítja a polgárok részvételét a várospolitikában, b) fejlesztési támogatások egyenlő elosztását.
- Társadalmi integráció lehetősége, megakadályozza a társadalmi leszakadást.

2. A magyar nagyvárosok társadalmi fenntarthatósági problémái. (A várostérségek, térbeli társadalmi egyenlőtlenségek és konfliktusok című NKFP projekt eredményei szerint)

- 1. A történeti térbeli társadalmi egyenlőtlenségek az átmenet során egyrészt éleződtek, másrészt oldódtak.**
- 2. Erős koncentrációs, és dekoncentrációs folyamatok egyidejű érvényesülése figyelhető meg:**

- intézmények, szolgáltatások a városközpontokban jelennek meg,
- központi városokra koncentrálódik a gazdasági potenciál is,
- a globális gazdaság városkörnyéki hatásai, a városkörnyéki gazdasági fejlesztések,
- a városkörnyéki lakóhelyi funkciók bővülése.

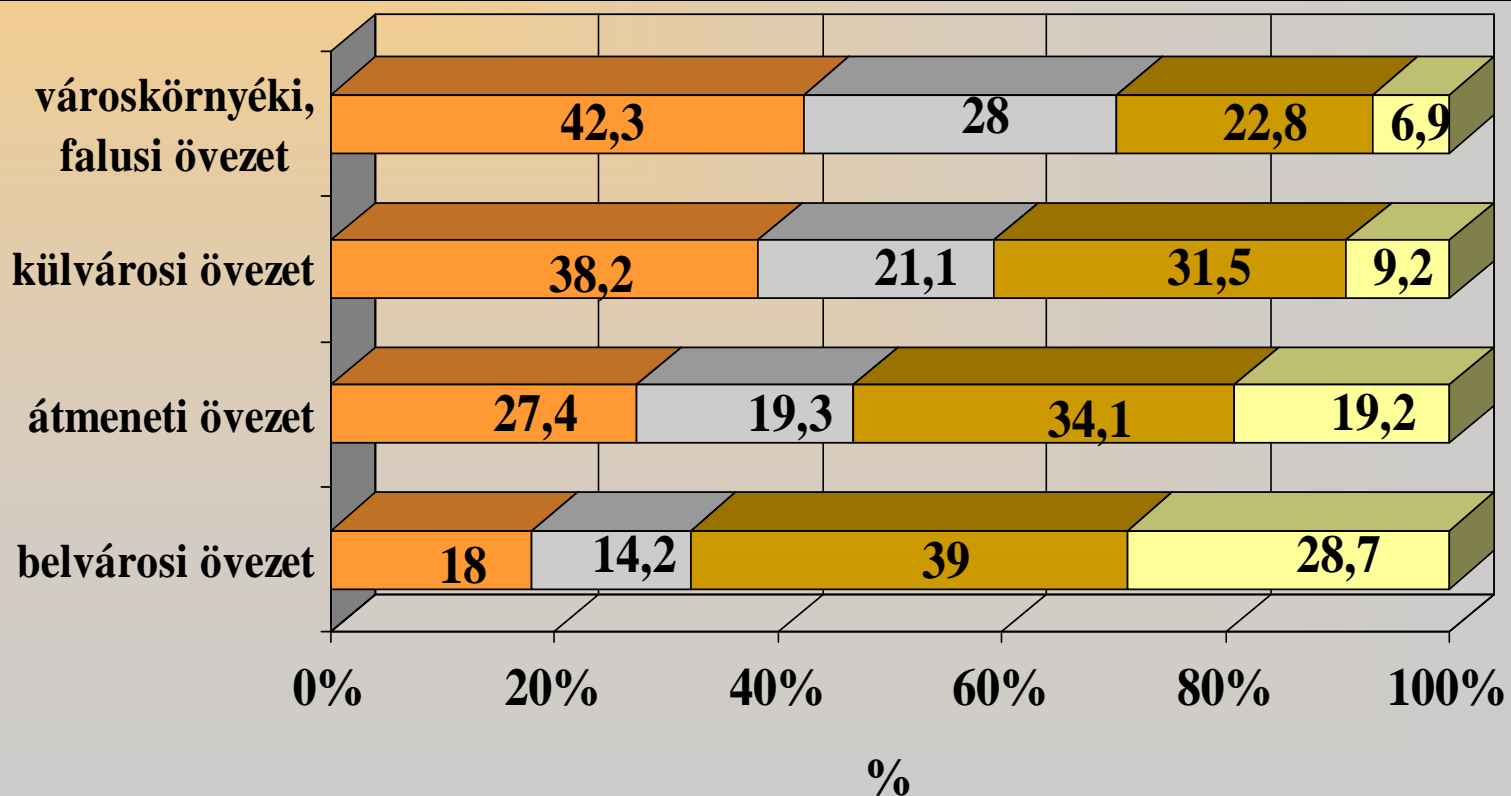
Új várostérségi társadalmi szerkezet jött létre:

- magasabb státuszúak városi koncentrációja,
- alacsonyabb státuszúak városkörnyéki koncentrációja,
- kettős struktúrájú centrum–periféria modell, térbeli társadalmi hierarchia szerveződött.

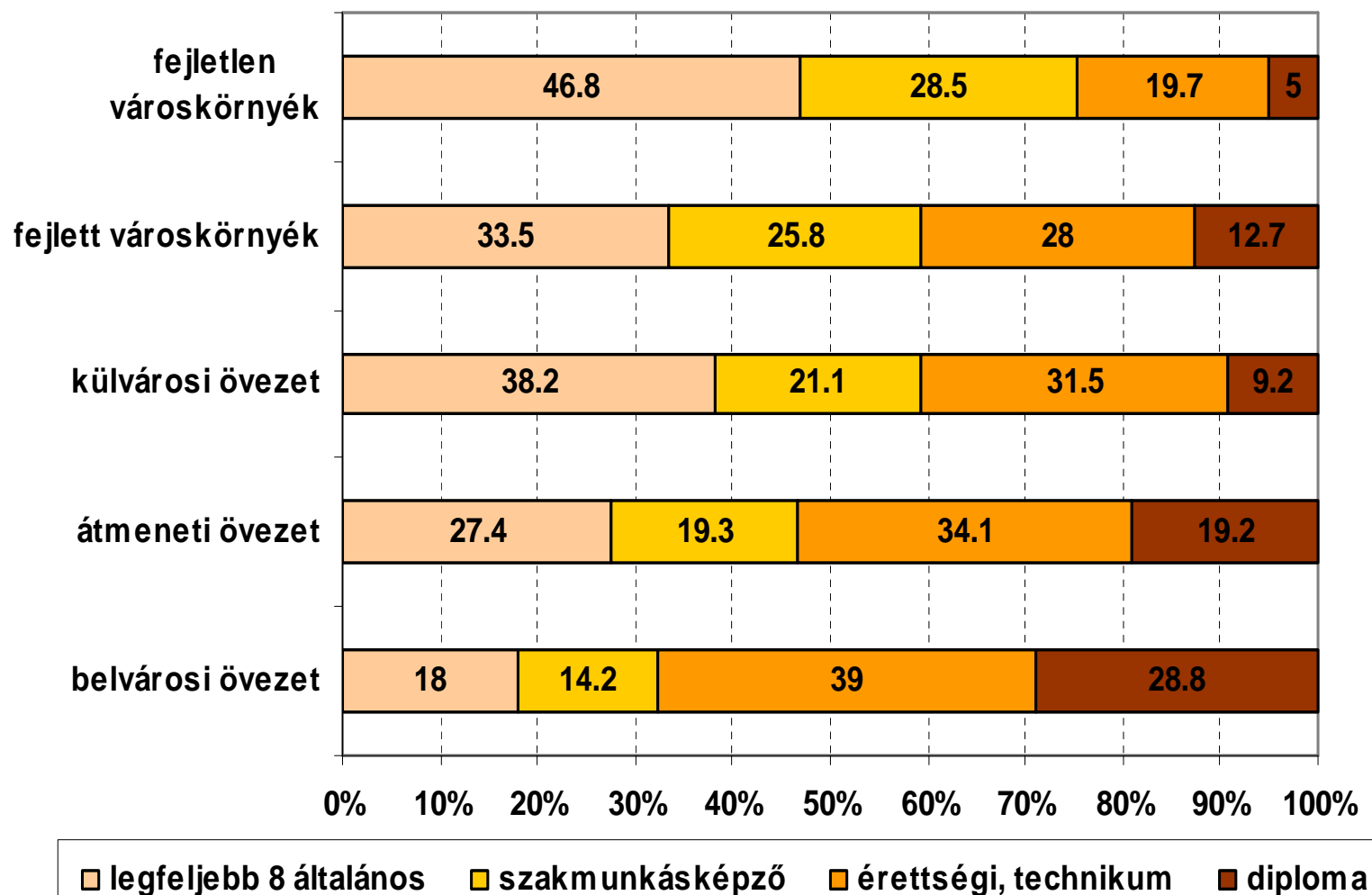
A lakosság megoszlása iskolai végzettség szerint a 9 várostérségi övezetben (1):

legfeljebb 8 általános szakmunkásképző érettségi, technikum diploma

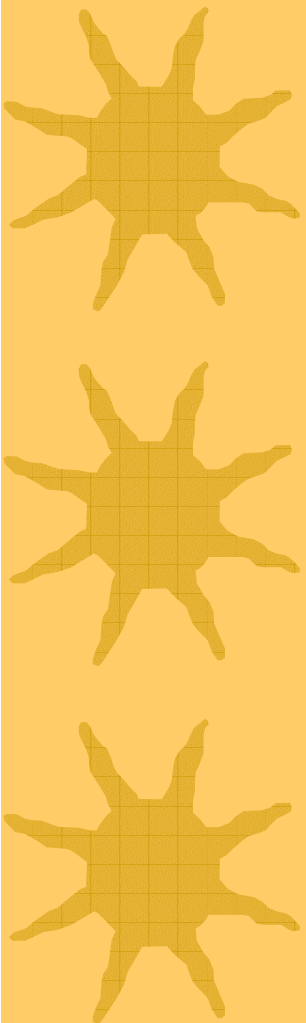
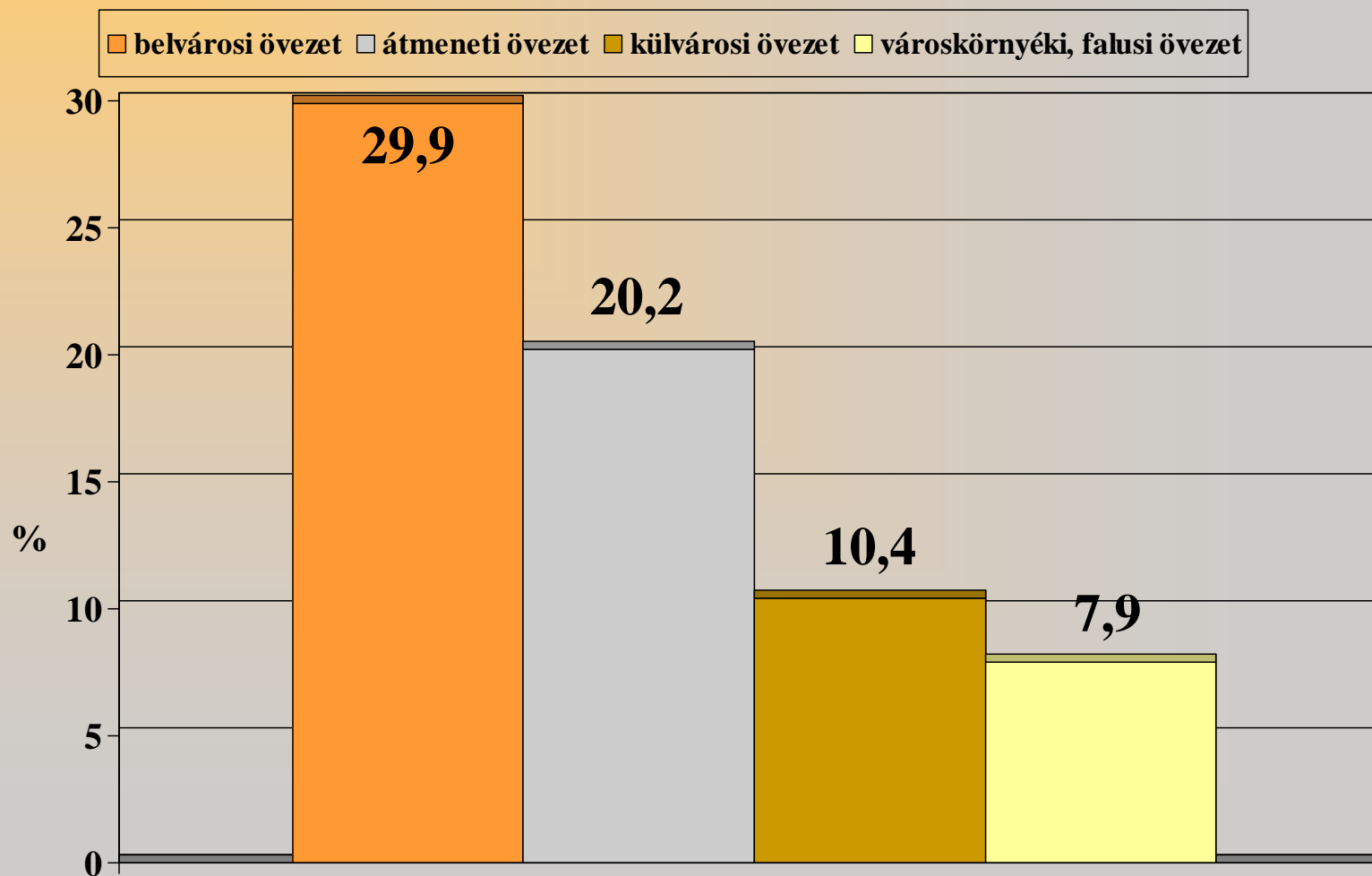

A lakosság megoszlása iskolai végzettség szerint a 9 várostérségi övezetben(2):

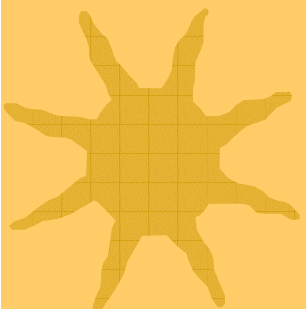
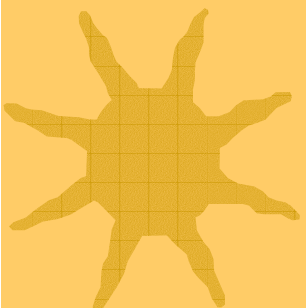
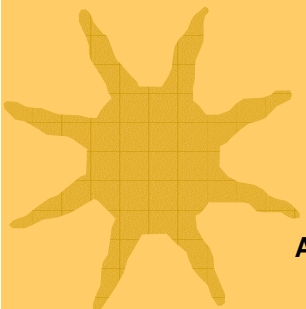

Az aktív elitcsoportba tartozók aránya az összes gazdaságilag aktívhoz képest övezetek szerint:

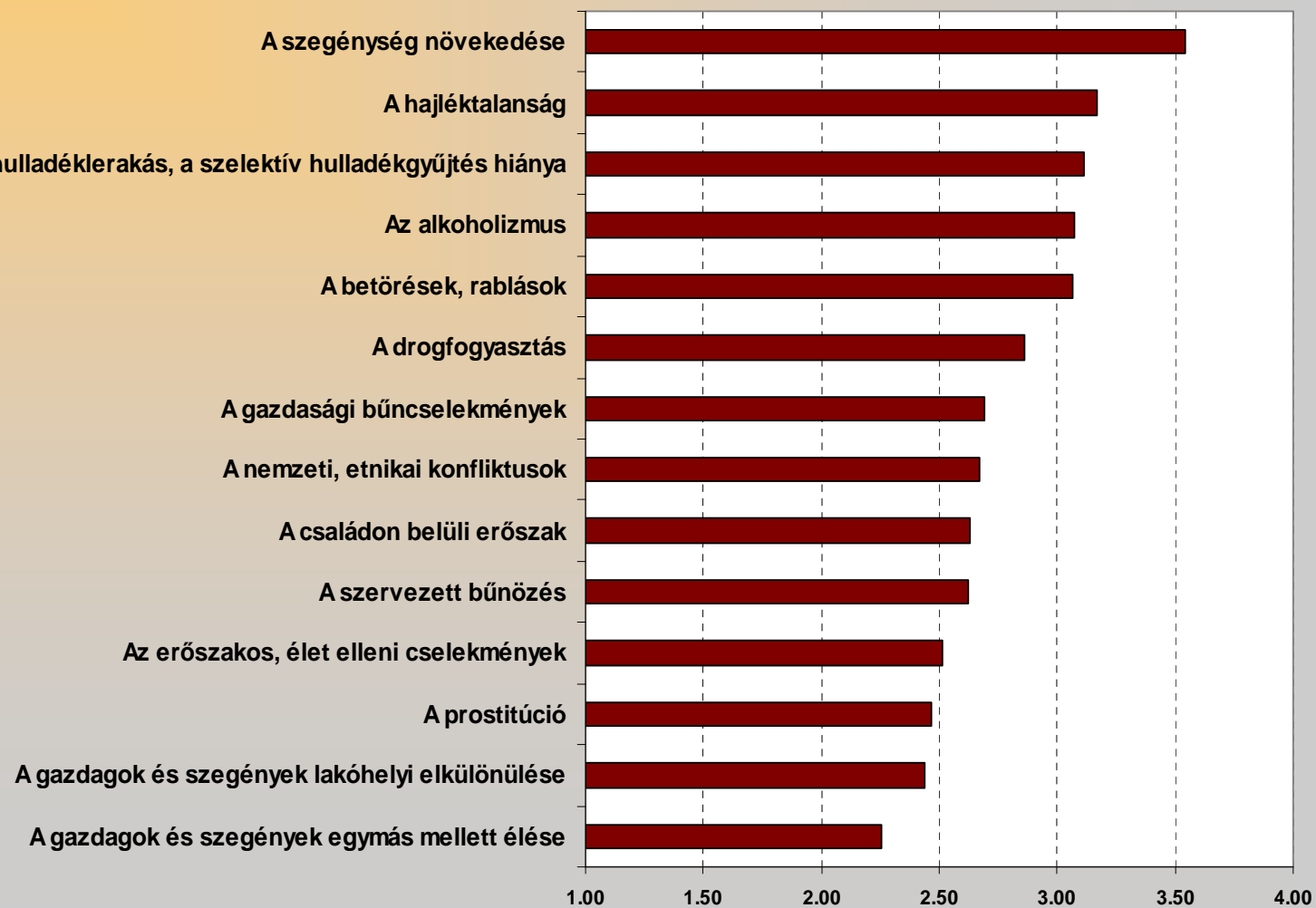

A lakóhelyi társadalmi problémák súlyossága?

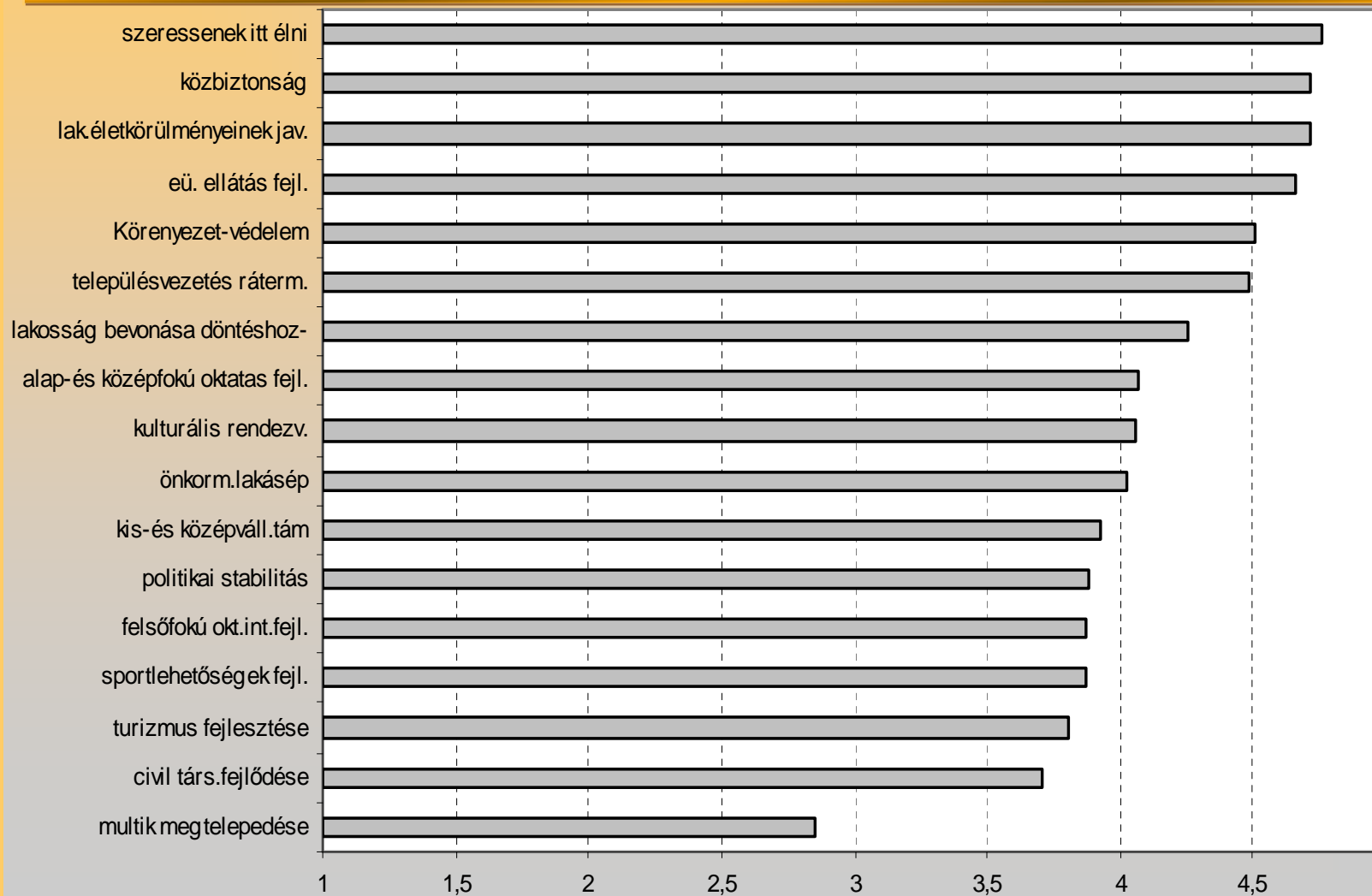
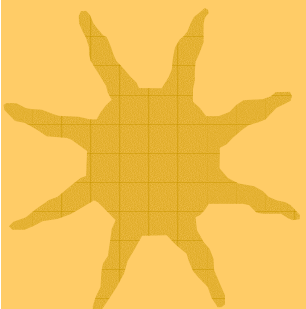
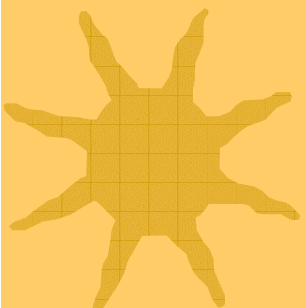
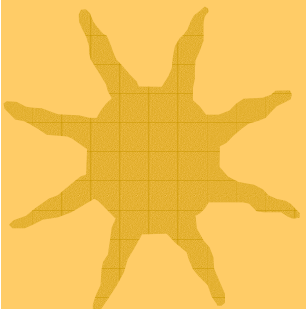

Az illegális hulladéklerakás, a szelektív hulladékgyűjtés hiánya

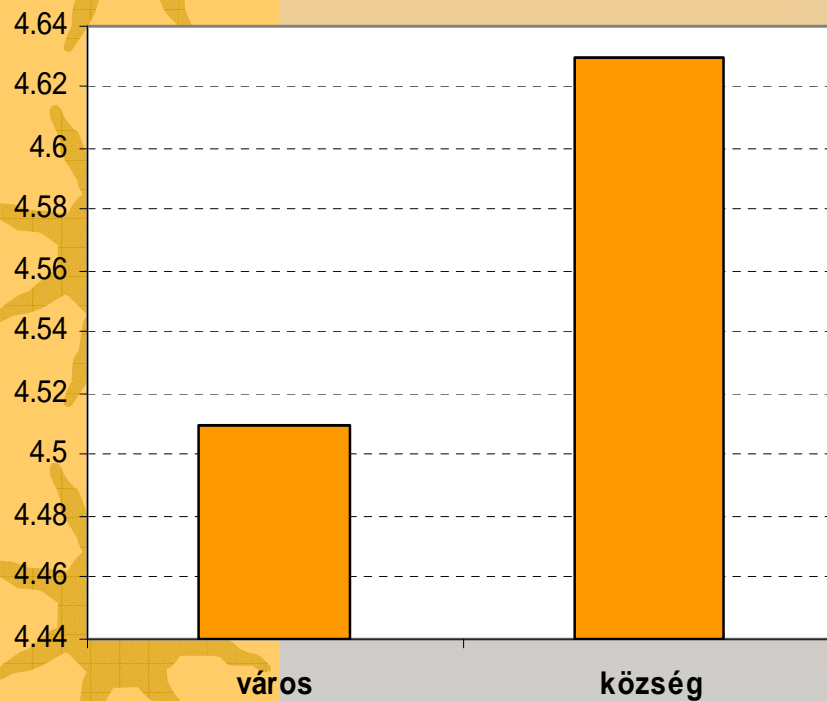
A település további fejlődése szempontjából mennyire fontosak a következő tényezők?

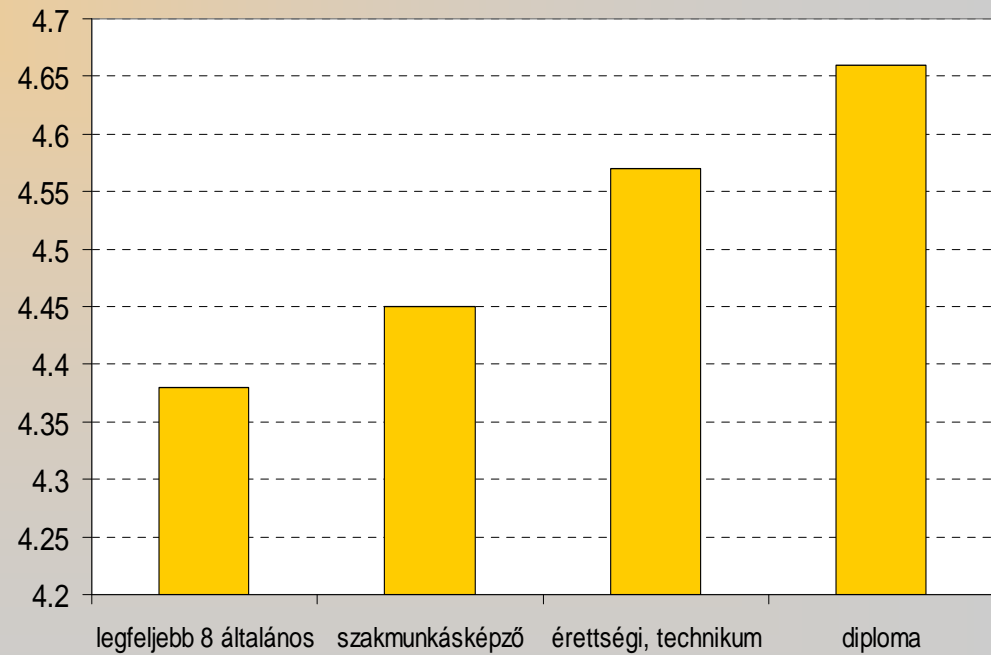

A környezeti értékek és a település fejlődése:

Környezet- és természetvédelem, hulladékkezelés a település fejlődése szempontjából fontos?

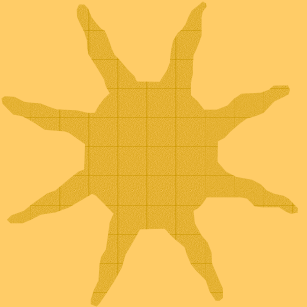

Környezet- és természetvédelem, hulladékkezelés a település fejlődése szempontjából fontos?

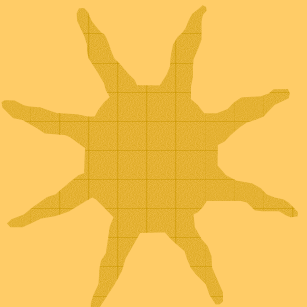

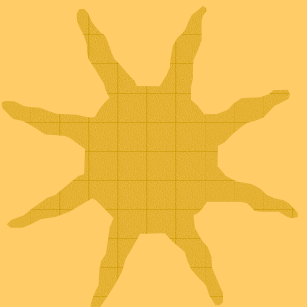
A városi problémák és a fenntarthatóság összefüggései:

➤ “Városlejtőn” haladva hierarchikusan enyhül a különböző lakóhelyi problémák és konfliktusok súlyosságának megítélése.

➤ Városlakók probléma-és konfliktus érzékenyebbek, mint a városkörnyékiek.

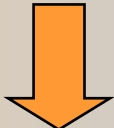
➤ Belső negyedekben az alacsonyabb társadalmi státuszúak érzékenyebbek, a magas státuszúak elégedettebbek.

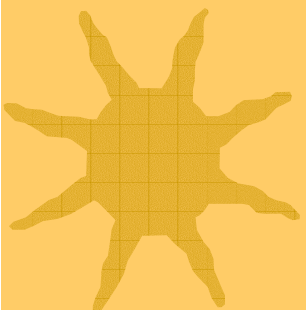
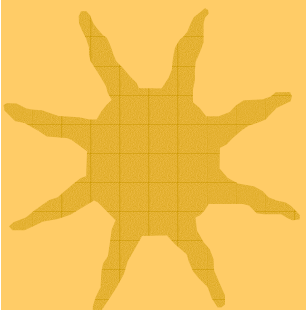
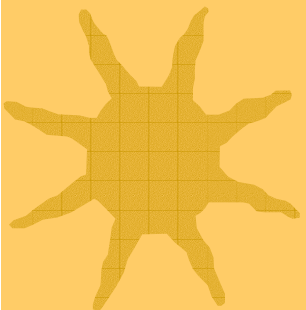
➤ Városkörnyékeken az alacsonyabb státuszúak kevésbé érzékenyek, a magasabb státuszúak (a fejletlen falusias térben) súlyosabbnak látják a lakóhelyi problémáikat.

- Nagyvárosiak számára a legfontosabbak a társadalmi fejlesztési tényezők (lakóhelyi „viszonyok”, életkörülmények, közbiztonság, környezet, döntésekben való részvétel).
- A mai modelleket legerőteljesebben a magas és közepes jövedelműek, szellemi alkalmazottak, önálló vállalkozók, vezetői csoportok támogatják.
- A legkevésbé az alacsony jövedelműek, a fizikai dolgozók támogatják.

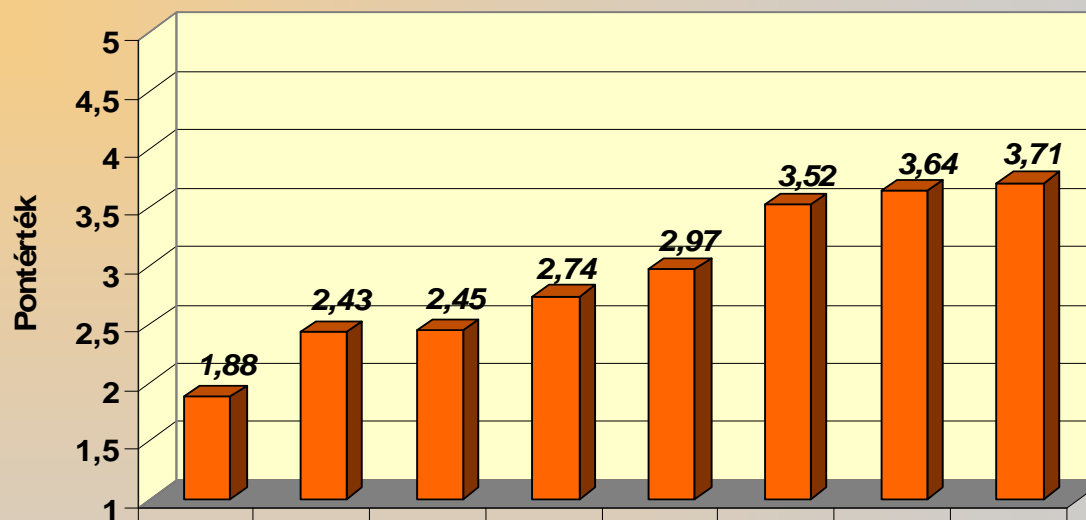
3. A társadalmi fenntarthatóság megvalósításának lehetőségei:

- Társadalmi polarizáció folyamatai - azzal kapcsolatos vélemények nem mindig esnek egybe.
- A fenntarthatóság problémáit differenciáltan kell értelmezni, a térbeli és a társadalmi csoportok szerint :

- Speciális, lokálisan és társadalmilag eltérő fenntarthatósági stratégiákra van szükség .
- Érdekellentmondások feltárása, érdekek tisztázása.

„Az elmúlt tíz év során az önkormányzati döntésekben mennyire vették figyelembe a következő szereplők igényeit?”

a válaszadó személy
a lakos
a kisv
a meghatár
a jelentősebb
a külföldi b
a politikai vezetők igényeit

Hogy senki ne legyen kizárva, és hogy a többiek is jól érezzék magukat.

Köszönöm a figyelmet

